

ST. OLAV

Nr. 6

Oslo, den 8. februar 1940

52. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Første søndag i fasten. — «Bønnens apostolat.» — Det katolske Finnland nu om dagen. — Litt «krigshygiene». — Fra Kirkens liv. — Dementi fra Vatikanet. — Livsanskuelsernes marked. — Herhjemme. — Fastemandat.

Første søndag i fasten.

Matt. 4, 1—11.

Vil noen ha en god fasteøving, hvis han altså ikke legemlig kan faste, så er her en: gå daglig i messe i de 40 dager og følg messen i din *messebok* — i tilgift får du 40 av årets underfulleste tekster. Kan du av gyldige grunner ikke dette — og mange kan det ikke om de enn nok så gjerne vil — så kan du hjemme i en stille stund lese dagens messe og du vil få kjenne hvor herlig Guds rikes fastekost smaker.

*

Legg merk til på hvilke felter Satan frister Herren. Ikke med erotikk, ikke med penger, ikke med hovmot — men: bruk din mirakuløse kraft til ditt eget beste gå en gjenvei til å vinne folkets øre gå på kompromis med mig det var altså de muligheter som forelå for Jesus av Nazareth. Men hvor prompte, hvor heroisk avvises de ikke! vi andre står i stedet for og teller på knappene: skal — skal ikke

Enhver fristes på sitt *eget område*, sjeldent to helt ens. Det er fristelser som er særlig for verdens barn, og det er spesielt religiøse fristelser, som særlig rammer Guds barn.

*

Overfor den hellige messe kjenner den katolske kristne til fristelser, som verden ikke aner. Da messen er hvad den er: Kirkens centrum og livskjerne er det ikke så rart at Satan setter inn *her*

og ikke overfor utenverkene. Kan han få skilt oss fra messen har han vunnet en veldig seir.

Somme tider hopper han hindringer op for oss som får oss til å mene oss «fritatt», «dispenserte». Somme tider får han vår oppmerksomhet avledet gjennom sitt pusleri med våre nerver og sanser. Til andre tider lærer han en og annen å foreta sig alt slags uvedkommende under messen, så han dog kan få én sjel vendt fra de ord og den handling han hater, fordi den er hammerslag på hammerslag av Kristi kors på slangens hode. Men han er ikke så naiv at han benytter sig av grove midler og får sjelen til å beskjefte sig med synd eller verdslighet under messen — nei, klædt ut som en «lysets engel» stikker han sjelen en uvedkommende bok i hånden, legger ham uvedkommende bønner på tungen *bare ikke messen*, for alt det ikke *messen*, som er hans redsel og avsky!

Og den villedte sjel beskjefte sig da mindre med Gud, med messeofret, med frelsen — mer med sitt jeg, dets fromhet eller trengsler, dets nød eller lengsel, og ber og ber alt annet enn det Guds Kirke ber. Og Satan triumferer: alt — *alt!* bare ikke *messen!*

*

Men den vise og sterke, som har lært å *svare cum Ecclesia*, å be med Guds hellige Kirke, avviser ham med Guds og Kirkens: «det står skrevet» — og bort

må han da, ti messen, korsofrets fornying, har makt til å forjage ham.

Og så kommer Guds engler og «ministrerer» — står det på latin — altså betjener den offergjest ved Herrens alter, som har beseiret hindringer og

fristelser og som nu klamrer sig til messen og messen alene, fordi den er identisk med Kristi egen frelsergjerning.

Dette er å «tilbe Herren din Gud og tjene ham alene».

Peter Schindler.

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønne-intensjonene for februar.

- 1) Om fred for kristendommen i de land hvor den er i fare.
- 2) De nasjoner som ikke anerkjenner Kristus som sin frelser.

I.

Bønne-intensjonene for februar fører oss midt op i den veldige kamp mellom Guds og Satans herredømme på jorden — en kamp som ikke er av ny dato. Den begynte den dag de falne engler blev styrtet ned fra himmelen og vil vare ved til tiden når sin fylde. Og kampens art er den samme: folkenes oprør mot Guds lov og Guds bud.

Utenom Guds lov og utenom Hans bud og herredømme vil de søke sin frelse. I ord og adferd roper de mot himmelen: «Non serviam», «Vi vil ikke tjene» — og styrter derved sig selv og hele menneskeslekten i forderv.

Men hvad nytter deres oprør og deres kamp? Makteløse står de tross alt opbud av kraft. For fra himmelen lyder Guds allmacts røst: «Vend dere til mig og bli frelst, alle jordens folk! For jeg er Gud og ingen annen. Ved mig selv har jeg svoret, et sannhetsord er gått ut av min munn, et ord som ikke skal vende tilbake: For mig skal hvert kne bøie sig, mig skal hver tunge sverge troskap» (Jes. 45, 22—23).

Den snarlige oppfyllelse av disse Guds veldige allmactsord er målet for vår bønn i denne måned. Og bønnen bør være så meget mere inderlig og sterk som kampen i våre dager er tilspisset. Kristendommen i kamp — det er ikke noget nytt og heller ikke noget farlig. For kristendommens liv i verden må naturnødvedig være kamp. Men kristendommen i fare — det er alvorligere — i fare for alle dem som ikke får sin tro næret og styrket ved sakramentene og forkynnelsen — i fare for alle dem som ikke har indre styrke nok til å motstå

stormløpene mot kirken og troen, slik vi har oplevet disse stormløp i Russland, Meksiko, Spania og Tyskland. Alle disse vil vi inneslutte i vår bønn — trosfeller i Tsjekkoslovakia, Østerrike, Polen og Finnland. Ja, vi vil hver for oss ta en eller flere av dem som nu ikke kan bivåne den hellige messe og ikke motta sakramentene, og så søke å utfylle det som de vilde ha gjort, men ikke kan. M. a. o. vi vil bivåne messen og motta den hellige kommunion en eller flere bestemte dager for disse og istedetfor disse — der de lider omkring i fangeleirer og konsentrasjonsleirer, i fengsel eller i skyttergraver. Slik øver vi praktisk apostolat og kjærlighetsgjerning.

II.

Så går vårt blikk videre utover til alle de folkeslag som ikke anerkjenner Kristus som sin frelser — ikke bare til de nasjoner der lik Russland og det offisielle nazi-styre «ikke har bruk for en korsfestet frelser» — men til de mange folkeslag som ikke har kjent Jesus Kristus — alle som ennu lever i hedenskapets mørke og sorgelige villfarelse, og sist, men ikke minst, hele det utvalgte folks ulykkelige og jagede mengde spredt omkring i verden. Alle disse inneslutter vi med broderlig sinnelag i vår bønn — at de må kjenne og erkjenne Jesu høihellige hjertes milde åk og lette byrde og finne fred i Frelserens rike kjærlighet.

Ja, la hver dag bønnen stige op mot Guds trone: «Frels oss, Herre, vår Gud, og saml oss fra alle folkeslag til å love ditt hellige navn, glade over å kunne prise dig!»

Bønn: Jesu hjerte, at du vil skjenke kristendommen fred i de land den nu er i fare, derom bønnfaller vi dig: bønnhør oss!

Jesu hjerte, at alle må erkjenne dig som verdensfrelser, derom ber vi dig: bønnhør oss!

Det katolske Finnland nu om dagen.

Den katolske biskop av Finnland, mgr. Cobben, har vært i Stockholm for å skaffe støtte til nød-stedte trosfeller i sitt bispedømme og «Katolska Församlingsbladet» — tidligere «Hjemmet och Helgedomen» — bringer i sitt siste nummer en del av hans høiarverdigheits uttalelser om stillingen i øieblikket.

Finnland har ca. 1800 katolikker — 0,05 % av hele befolkningen — fordelt på 4 menigheter: Helsingfors (1100, Viborg (400), Åbo (200), Terijoki (100). Til hjelp har biskopen 12 prester, hvorav 2 er finske og 1 tilhører den orientalske ritus (for Karelen), 4 ordensbrødre og 21 søstre hvorav de 4 er amerikanske og tilhører ordnen «of the Most Precious Blood». Prekensproget er finsk ved siden av svensk i Helsingfors og Åbo. Menighetsarbeidet har vært i sterk fremgang og gjennom et vel organisert foreningsliv har man arbeidet for samhold tross de store avstander — således omfatter menigheten i Helsingfors et distrikt på 230 000 km.² — fra Hangö til Petsamo. Man har Birgitta-foreninger, en familieforening i Helsingfors, Fidelitas, ungdomsforeninger, St. Henrik-forening i Helsingfors og St. Hemming i Viborg, en ny og kraftig speiderbevegelse og en akademisk forening. Det meste av dette arbeide har krigen ødelagt.

Alle barn er jo evakuerte og de unge menn er ved fronten. De få katolikker som er igjen samles om søndagen til messe i foreningslokalet da det har vist sig, at kirkene er et foretrukket mål for russiske flyangrep. Aftenandaktene har man dog for det meste kunnet avholde i kirkene, da mørket stanser flyangrepene. Inntil midten av januar hadde ingen katolikker lidt større overlast i Helsingfors, men ingen viste noget bestemt om hvordan det så ut i Viborg og især i Terijoki. Enn videre uttalte mgr. Cobben sin store takknemmelighet for den interesse, den Hl. Fær hadde vist landet tross det bare talte så få katolikker — bl. a. ved å sende en større pengegave. I den nærmeste fremtid vilde prestenes oppgave bli å holde vakt ved kirkene, reise til de evakuerte menighetsmedlemmer særlig for å undervise barna, lese messe ved fronten for katolske soldater og ellers gjøre sig nyttige hvor det var høve til det.

Litt «krigshygiene».

Ved siden av «nervekrigen» og krigen, slik som den i all sin nakne brutale redsel føres nu i Finnland og på havet, finnes det en tredje slags krig som også er i full gang, men som allikevel ikke ofres så megen oppmerksomhet som riktigst vilde være. Det er den

«økonomiske krig» — den krig som går på økonomien løs og som kan hende får avgjørende betydning som den største styrkeprøve mellom maktene. Og overfor denne krigsform kan intet land forbli nøytralt — efter hvert vil den fange alle nasjoner inn i sine klør. I all fall er de ledende socialøkonomiske eksperter over alt i verden av denne oppfattelse og en av disse, dr. F. Bernet, holdt nylig et foredrag om de prinsipielle retningslinjer for næringslivet nu fremover som de måtte forme sig på basis av den foreliggende krigssituasjon i Europa. Hans utredning av problemet er beregnet på forholdene i de såkalte nøytrale land, men ved siden av de mere spesielt faglige avsnitt inneholdt foredraget ting av stor almenyldig verdi. Det var en forelesning i krigens mentalhygiene han holdt — og hans ord er verd å legge sig på sinne nu hvor også vi efter hvert mer og mer kommer inn under de økonomiske vanskeligheter som krigen medfører.

Efter dr. Bernets mening forvoldes den meste ulykke ikke ved det som likefrem *skjer*, men ved de mange foruroligende etterretninger og rykter som oversvømmer verden og efter hvert bringer sinnene ut av ballanse. For å undgå dette burde all orientering jo før jo heller bli lagt i de offisielle myndigheters hender selv om det allikevel ikke kunde garanteres at menneskene vilde holde hodet klart og bevare sin sunde dømmekraft. Det avgjørende er og blir den *åndelige* holdning — det at man moter alle ubehageligheter med bevisst vilje til å få det beste ut av enhver situasjon og enhver foreteelse. Onde tider børe lære oss å konsentrere alle krefter om å finne en *felles* modus vivendi — i første rekke ved å nedskjære levetøten på en *forsvarlig* måte, — altså ikke slik at vår økonomi skaper vansker for handlende, leverandører o. l. men slik at flere enn like vår egen snevre krets får nytte godt av vårt normale forbruk. Hvor en nedskjæren og utidig sparsomlighet vil få en høist ugunstig innflytelse på næringslivet, vil den angitte metode medføre uoverskuelige fordeler.

I en krigstid veier alle feilgrep tungt til — mest av alt det feilgrep som en pessimistisk holdning representerer. Det er positive mål det gjelder å ha og som et viktig ledd må det våkes over at den innbyrdes *tillit* ikke tar skade — om fornødent må den ydes lovbeskyttelse slik at det medfører straffansvar å si eller foreta sig noe som kan skade de almene handelsinteresser eller den enkelte forretningsmann.

I en krigstid er vi ikke konkurrenter men kolleger på hvilket livsområde så enn vårt yrke faller. I en årrekke har det ved siden av oprustningene til krig i form av krutt, kanoner, fly, ubåter o. l. foregått oprustningene til den økonomiske krig — et kapplop om erhvervelse av de goder som skaper de rummelige og gode levevilkår med alle sine krav og alt sitt begjær. Det var en veritabel borgerkrig som førtes, selv om den var ublodig, om å få det meste og beste «hjem» til *egen* forretning, *egne* kunder, — la det være slutt med denne mentalitet nu, tilføide foredragsholderen!

Fra Kichens liv.

I.

En negerkonge.

Efter 26 års regjering døde for ikke så lang tid siden Hans majestæt kong Natanaele Griffith Lerotholi av Basutoland i Syd-Afrika. Han var ridder av St. Silvesterorden og «counsellor» av det britiske keiserrike og hans regjeringsperiode var en lys og lykkelig periode for hele det store Basutoland.

Men det var ikke få og små vansker han som 40 år gammel arveprins måtte igjennem, da han i 1910 kom i kontakt med kristendommen og ønsket å bli katolikk. I stillings medfør var han sterkt knyttet til landets hedenske religionsform som prest og øverste leder — et bånd som var meget vanskelig å få løst. Samtidig hadde han imidlertid til en viss grad suveren makt og han benyttet sig av denne til å følge med i alle katekumenes møter samtidig med at han ivrig studerte katekismen og søkte å leve et liv i overensstemmelse med den kristne lov og moral. I 1912 blev han døpt og var fra nu av en eksemplarisk katolikk, et forbilled for alle som kom i berøring med ham.

Ved sin far kong Letsie XI's død blev han april 1913 konge. Det første han gjorde var å anmode om at det måtte bli avholdt et Te Deum i anledning av at han nu vilde kunne utrette mer for kristendommens sak enn før. Og det skal være sikkert at han gjorde. Man vilde kan hende ha tenkt sig at hans tro måtte bli hans for størsteparten hedenske undersåtter til forargelse, men tvert om virket den helt i sin egen ånd. Kong Griffiths opriktige og fromme liv blev til stor oppbyggelse for alle. Hver søndag og fredag overvar han den hellige messe — hvor langt han enn ofte, når han var på reise i sitt utstrakte land, måtte ride for å komme til en misjonsstasjon. Det første han i øvrig foretok sig i sin regjeringstid var å bygge en kirke nær ved slottet. Utallige var de messer han lot lese for sitt folk og for landets vel — og ingen vil noen gang erfare tallet på de nødlidende, som han hjalp med klær og med mat og på annen måte. Når han var hjemme på slottet gikk det en ustanselig strøm av trengende til dets porter, og vakten hadde streng ordre om at ingen måtte gå uhjulpel bort — i alle fall skulde hans sak og hans forhold granskes nøie.

En av hans største gleder var rekrutteringen av innfødte prester fra hans eget land — det var fest hver gang en ung basutomann avreiste til Propagandakollegiet i Roma, og fest når han som nyvigslet prest vendte tilbake for å bringe evangeliets lys til sine landsmenn. Det var typisk for kong Griffith at han alltid nærte den største aktelse og ærbødighet for presteskapet — karakteristisk i så måte er de ord han en gang rettet til sine pretestudenter i Roma: «Mine kjære Basutos — for et under! for et mirakel! at dere snart skal holde i deres sorte hender det allerhelligste sakrament, at

dere snart skal bære Kristus! De fins ikke noe mer ophoid enn deres kall. Hold trofast ut og dere skal bli større enn mig, større enn alle konger!»

II.

Situasjonen i Kina.

Stort sett har forholdene på misjonsmarkene i Kina ikke undergått noen større endring i den siste tid. Den nye regjering som ikke mener det umulig å få sluttet en ærefull fred med Japan, har ennå ikke utformet sitt program — ikke minst fordi det er forbundet med visse vansker å få fastslått hvor meget av Kina den i grunnen omfatter. Det har nemlig reist sig en opposisjon som forlanger de nordre distrikter unddradd dens myndighet.

Imidlertid fortsetter «nasjonalregjeringen» i Chung king uanfektet sin virksomhet og håper på at en fortsatt geriljakrig vil kunde kaste alle japanske fremstøt tilbake. På den måte er det ikke alene utadtil men også innadtil megen strid og splid selv om det er for sterkt et uttrykk å tale om en borgerkrig — og det vil kan hende gå mange måneder før en slags enighet kan opstå. Og midt i alt dette virvar arbeider misjonærene av alle krefter for å hjelpe de flyktende og sårede. At det er forbundet med de største lidelser og ofre sier sig selv.

Enkelte lyspunkter forekommer — således er en del katolske skoler langs kysten blitt åpnet igjen. Likeledes har den katolske folkeskole i Yankow og «Ricci»-skolen i Nanking hatt stor tilstrømning av elever, men alt arbeid vanskeliggjøres ved den hungersnød, som råder overalt. I Shanghai er det rent galt — allikevel har de katolske misjonærer der påtatt sig omsorgen for 16 000 jødiske flyktinger, hvorav de 2600, mest barn, bespises daglig uansett de høie priser på alle livsfornødenheter.

Og på tross av alle disse vansker er misjonsskolene overfylt — således teller St. Ignatius i Zekavei 800, Maristbrødrenes nye kinesiske skole 750, gymnasiet «Aurora», 1400 elever, hvorav de 560 forbereder sig til universitetsstudier.

III.

De katolske misjoner i Afrika.

Prestenes misjonsforbund har offentliggjort følgende statistikk over arbeidet i Afrika:

Engelsk-egyptisk Sudan: 4 misjonsdistrikter med 78 misjonærer og 30 320 katolikker — en tilvekst på et år av 762 sjele.

Fransk Vestafrika: 11 distrikter med 310 misjonærer, 8 innfødte prester og 490 045 katolikker. Tilvekst: 43 668.

Liberia: 1 distrikt — 23 misjonærer — 7760 katolikker. Tilvekst: 100.

Fransk Ekvatorialafrika og Kamerun: 7 distrikter — 224 misjonærer — 33 innfødte prester — 539 169 katolikker. Tilvekst: 5148.

Spansk Guinea: 1 misjonsdistrikt — 1 innfødt prest — 83 674 katolikker. Tilvekst: 5137.

Belgisk Kongo og Ruanda-Urundi: 1089 misjonærer — 72 innfødte prester — 1 961 729 katolikker. Tilvekst: 179 588.

Engelsk Østafrika: 28 misjonsdistrikter med 964 misjonærer — 110 innfødte prester — 1 448 353 katolikker. Tilvekst: 92 220.

Portugisisk Angole og den del av Kongo som hører under Propagandakongregasjonen teller 108 misjonærer — 4 innfødte prester — 423 029 katolikker. Tilbakegang på 11 539. Dog mener man at denne tilbakegang skyldes at de forrige statistikker har vært mangelfulle. Først neste år vil gi det helt korrekte bilde.

Engelsk Sydafrika omfatter 22 misjonsdistrikter — 767 misjonærer — 7 innfødte prester og 490 807 katolikker. Også her noteres tilbakegang: 478 sjele, men denne tilbakegang skyldes at det er blitt utskilt et helt misjonsdistrikt. Ellers hadde det vært en tilvekst på 25 000.

I det hele teller Afrika og de afrikanske øyer 4300 misjonærer, 285 innfødte prester og 6 737 432 katolikker.

IV.

Kirkens fremgang i England.

«Catholic Herald» publiserer følgende interessante tall om Kirkens fremgang i England de siste tre år.

	1937	1938	1939
Seculærprester	3 574	3 663	3 783
Ordensprester	1 908	1 980	2 010
Kirker	2 465	2 502	2 558
Middelskoler	537	538	542
Elever	58 580	60 194	60 615
Katolikker	2 361 504	2 375 196	2 406 419
Konvertitter	10 617	10 651	11 049
Døpte barn	65 809	65 989	69 184
Giftemål	27 360	28 569	30 039

Dementi fra Vatikanet.

Da flere dagblad også her i Norge har bragt noe tendensiøse uttalelser i anledning den danske katolske biskop Suhrs reise til Roma bringer vi følgende offisiøse dementi, som stod i «L'Osservatore Romano» for 27. januar d. å.:

«Flere utenlandske blad har gjengitt noen uttalelser, som «Nationaltidende» har tillagt hans eksellense mgr. Suhr, apostolisk vikar for Danmark.

Vi anser det for opportunt å gjøre oppmerksom på at innholdet av disse uttalelser ikke svarer til virkeligheten.»

«Nationaltidende», et av Danmarks største presseorganer har i den anledning henvendt sig til biskop Suhr som bemerker, at dette dementi må bero på den alt for avgjorte formulering, hans uttalelser har fått ved gjengivelsen i utenlandske blad, hvilket lett kan skje under oversettelse. Likeledes er enkelte passus blitt fremhevd i overskriften og derved overbetont — «Tidens Tegn» gjorde det samme her

— hvorved det fremkom et for unyansert bilde av det fredsarbeid paven utfolder. Biskopen selv godkjenner følgende form av sine uttalelser.

«— Pavens Virksomhed gaar ud paa at forberede det, som engang skal danne Grundlaget for en retfærdig Fred. Det er praktiske og realpolitiske Bestræbelser, som Pave Pius XII — Pavestolens tidligere «Udenrigsminister» — har særlige Forudsætninger for at gennemføre med Held. Formaålet er at skabe en juridisk Basis for en Fred, der ikke er behæftet med samme Uretfærdigheder som Versaillesfreden. Og Synspunkterne har Paven allerede fremsat i sin Juletale. Maaske kan Rom blive et diplomatisk Centrum for at Arbejde henimod Freden.»

Dette til opplysning også for norske pressekolleger.
St. Olav's red.

Livsanskuelsernes marked.

Av Peter Schindler.

Lørdag og søndag fra tidlig om ettermiddagen til lang tid etter det er mørknet bølger skaren av mellomklasse-londonere innenfor Hyde Parks gitter. 10 000 eller 20 000 mennesker samler sig om talerne, som har tatt plass overalt hvor det er mulighet for det.

Menneskemassen beveger sig stadig; snart er der mange omkring en taler, snart om en annen, grupper danner og deler sig sig; stadig skifter mengden i tetthet om de bannere og skilt som raker op over folkehavet som rester av synkende skuter, og over skarens mumlen og snakk, som stiger og faller som en brenning, lyder som druknendes rop talernes røster og skrik, ledsaget av voldsomme gestikulasjoner, som om de kjempet for ikke å synke i menneskehavet.

Noen står på en omvendt såpekasse, andre på improviserede talerstoler av pinneverk, hvorfra skilt eller bannere forteller hvilken sekt eller forening taleren representerer.

Sandwich-menn går rundt med plakater som på forsiden formaner: Fly den kommende vrede! — og på baksiden sier: Angrer og omvender Eder, at I må bli frelst! En neger går rundt med en gammel, revnet voksduk strammet i hendene og viser det nesten forsvundne innskrift frem: Jesus elsker syndere.

På en såpekasse-talers papskilt spørres der: Hvad kommer der efter døden? Taleren, som er halvgal, epileptisk rystende, som om han frøs, betegner sig som «Guds store representant».

En av de største av de halvt hundre grupper samles om Frelsesarmeen med fane og horn, som overdoer de nærmeste talere, så de må sette hendene for munnen som en ropert. Offiseren er pågående og personlig i sin appell til omvendelse: Det er dig der kalles på ... og han peker på en enkelt mann, men uten større effekt, man ser bort med forlegne øine.

En profet med hvit hårglorie over et såre rødt ansikt skilter med «Tro og viden»; han har mange motsigere og avbrytelser, men de tar ham alvorlig og jager uro-

stiftere og habituelle kverulanter bort; av og til skyller bifallsletter som en kaskade op fra hans skare.

Går man en runde langs flokkenes ytterkrets — og det vil si å mase sig vei gjennom menneskevrillen — lyder de stadig samme setninger fra talere efter talere: Fødes på ny ... Himerikes rike ... Død og dom ... Nåde.

Hist og her slår en taler op et slags landkart på to stokker og på en pinne; der er malt en salme på det, og hans nærmeste krets av tilhengere synger, efter at han med salvelse har resitert verset. Alle arter av emblemer for alskens religioner bæres i knapphuller; alle arter av melodier synges, hist og her til et sammenklappbart orgel eller en traurig klarinet.

En står og taler om «erfaringer», en annen roper «Idiot», får vrede blikk fra innerkretsen, går til neste gruppe, roper atter «Idiot» og fortsetter hos alle talerne.

En dannet dame på en mere pompøs talerstol og med en finere innerkrets utfolder et landkart over Asien og et kulørt stamtre over Juda stamme og forkynner, at ifølge Daniels bok er angelsakserne det nye Israel, som skal arve jorden, tilhørerne nikker innforstående.

En herre i stiv hatt, regnfrakk og gummisnipp ivrer mot dødsstraff, stående på et stort podium med hvite bokstaver, og forteller fryktelige eksempler på justitsmord og rystende anekdoter om hengning i fengslet.

Om en spinkel forhøining, betegnet som Peniel-Chapel, står åtte unge, patologiske fanatikere med døde øine og skum i munnvikene; de sitrer, mens de synger.

Som et banner fra en høy stol, som minner om en kjøkkenkrakk med plattform og gelender øverst, henger et skilt: at hverken pave, prest eller clergyman kan frelse dig — ingen kirke kan det — ene Jesus; Møte kl. 6, 7 og 8.

En mann i ferdigsydd jakett og stiv hatt forkynner: Jesus er der med ambulansen. Hans dialekt er skrap Cockney.

En snild, gammel herre, som ligner en pensjonert prost, taler heftig mot lægerne over emnet: Kan kreft kureres? En annen skilter med å forkynne: almindelig lykke på jorden. En tannløs stakkar står bak et sort tøskilt med en lang klamamus om djevelen og hevder at han «er en gammel løgnhals» — og en masse om engler, som de nærmeste kun kan høre; så meget oppfatter jeg dog, at der er to guder, en god og en ond; det skal Esaias ha lært; innerkretsen fingerer å være avbrytere og gir således taleren leilighet til å svare på mange spørsmål.

En som ligner en gammel ribbet fugl, og som er forlatt av sin kone, taler imot skilsmisellovene. En spotter står og håner alle talerne: Snart går de vel hen og skriver Jesus på veggen i *the Lavatory* ... og han etteraper dem og sier: *no hope, no soap* ... Sinte kverulanter går omkring og kaster tilrop til alle talerne, men hysses ned av de interesserte. En mann tordner mot frimurerne og debiterer de kjente skrøner; en epileptisk eksfange (således betegner han sig selv) slår hårdt på frelsesarmeens fengselshjelp og kaller den svindel.

Et sted har en avbryter vakt mere interesse i flokken enn taleren; der danner sig to grupper, de to talere munnhugges, og man vedder om hvem som greier sig.

En metodist-pastor, som ivrer mot tobak, har anbragt et barn ved talerstolens fot; Vil I drepe dette barn, da gi det en cigarett! En lavkirkepredikant med

prestesnipp angriper Church of Englands inspirasjonslære som uvidenskapelig og erklærer at vi kommer ikke videre, før den er opgitt.

Katolikker, lægfolk, taler under et krucifiks på en høy stang; hver halvtime avløser kontorfolk og arbeidere hverandre, de høres med oppmerksomhet, og der stilles saklige spørsmål til talerne, hvis svar smaker rikelig sterkt av lærerbokens upersonlige korrekthet.

Inne på den store plen samles de politiske grupper. En skrullet neger med fjærdusk og brogete gevanter står og brøler time efter time uten sammenheng; han taler hele dagen, bare for å være centrum i en flokk, og høie latterbrøl lønner hans drastiske vid.

En kjempe i overall og med bare, sterkt tatoverte arme betegner sig som nutidens Jesus og raser mot slumkvarterene hvor fem mennesker ofte må sove i én seng ... Nær ham står en dannet dame som har lidt ondt i en sekt og krever en lov mot all religion, for kirker volder kun sorg og ulykker ... En pen, gammel, hvit-skjegget herre hudfletter «Englands religiøse og politiske humbug» og vil ha korrupsjonen utryddet. En ung, elegant politiker i citydress forkynner socialismen og ned med slumkvarterene.

På et stillas vaier Union Jack og «Frisindets» fane side om side; sistnevnte er hvit med to smale blå streker og Juda stjerne; hver halve time talés der under den mot reaksjonen. Like overfor er sovjets flagg heist, og for få tilhørere angriper en veritabel kullarbeider de socialistiske ministres døtres giftermål med lorder og pengemenn: de er forredere mot sin egen stand!

Der tales *mot* rustning fra én stol og *for* rustning fra en annen; Georgeismens paradisk forkynnes av en såre veltalende mann, og en som stempler de tyske jødefølger som en skjendelse, bringes til taushet ved tilropet: Du er selv jøde! Hitlers og Mussolinis navn svirrer — og hvad gjør vår regjering, den sover ... bare vi hadde en Hitler og en Mussolini i England ... og en mengde lignende *pro* og *contra*.

Den største skare samles om en herlig, gammel herre, en tredjedel Bjørnson, en tredjedel Einstein og en tredjedel Lloyd George. Fint og ærverdig løfter han sitt edle hode med den hvite manke og de sterke bryn mot den grå luft og de grønne trær; han taler om allting og ingenting, tar tilrop op og brer sig over emnet — han står der bare for å nyte det å tale, og han taler hele dagen, med lange pauser, hvor han bare står og ser edel ut; så tar han atter fatt, spiller med lune og ironi de tankens fjærballer tilbake som kastes til ham, og stadig fengsler han en flokk på mange hundre, hvorav enda store dele ikke kan høre ham, men holdes fast av synet.

Jeg vandrer fra flokk til flokk og er atter i den religiøse avdeling. En hatefull person med prestesnipp representerer «Kristelig lojalitets-stiftelse» og gjør det ved å servere de angrep på Englands og Roms kirker, som for to menneskealdre siden kunde passere i de laveste sekter, men som vår tids dannelse og opplysning fraber sig. En irsk havnearbeider blir drastisk: vil du ha ørefiker, hvad; jeg holder nu på tonen og på jomfru Maria, men du ka' jo komme ned av piedestalen, så skal jeg ordne dig ... En pen, gammel dame roper op: Hvor har De fått den prestesnipp fra; de er jo slett ikke prest,

M. U. L.

*har aftenunderholdning søndag 3. mars til inntekt for
Finland.*

De har ikke studeret, De er en svindler! Mannen blir hissig og taler sig op, blodet stiger ham til hodet, og han gripes av et sådant raserianfall, at tilhengerne må lempe ham ned og løsne presteflippen; en liten tuberkuløs spirrevipp fra Australien med en bibel så stor som en reisekuffert tar hans plass, men hans utseende og stemme er så ynkværdige, at tilhørerskaren oppløses under kommentarer om, at han burde kjøres på hospitalet; endelig vakler han ned, og der blir et tomt hull i folkehavet, som stillferdig erobres av en liten fattig olding med langt bukkeskjegg og ovale stålbriller; han klapper fingernemt et apparat ut, som viser sig å være en sammenfoldbar talerstol for «Israels nye og siste hus». Så taler han løs, men han er så ynkelig å se på og mumler så sagte at ingen stanser og danner skare om ham; jeg synes det er synd på ham, står lenge og er opmerksom tilhører, men kan ikke opfange en stavelse; selv da han er helt uten auditorium, taler han videre; en time senere passerer jeg ham atter, han taler stadig og stadig uten tilhørere.

Hvem er talerne — det halve eller hele hundrede?

Originaler i flossede bukser og dårlige sko, som trenger et sted å være midtpunkt; småfolk uten jakke under Mackintosh'en, som alltid er lånt; mannen i gummisnipp; psykopaten med den fikse idé; sårede sjele, som må slikke såret offentlig for å finne lindring. Monomane motstandere eller tilhengere av viviseksjon og dødsstraff, alkohol, tobak og kammeratekteskap. Og endelig representanter for alle Londons små sekter, som er ute og fisker sjeler. Dertil noen få som har en intellektuel overbevisning og her ser en mulighet for å propagere den eller bare en plikt til å representere den blandt alt det annet på markedet.

Hvem er tilhørerne? Londons middelstand på søndagstur i Hyde Park; enkelte søkere av den bedre klasse og noen bærme med tilbehør av skjøger — men disse er i mindretall. Og så varmestue-typen, hvis lyst er møter med sang, stueorgel og vidnesbyrd; enkelte indere og negere, som gir skjær av «empire» over den lille broderkrets om talerstolen; noen ungdom på jakt etter «ballon», men oftest skuffet i forventningen; flertallet, tusener, er Mr. Smith fra Main Street, som ikke vet, hvad han skal mene om alt det som blir sagt, men som holder for at enhver skal ha lov å forkynne sin mening.

Lyktene tennes, det kvelder i trærnes kroner, to duer kurrer på en gren i tussmørket. Strømmen av mennesker tar til og flyter som en treg flod fra taler til taler. Tilhengerskaren fortettes om hver talerstol, nu er der «eftermøte» for tilhengerne, «Brødre og Søstre», «det sanne Israel». Man hører bruddstykker av hundrede

forkynnelser; tre navne går stadig igjen: Jesus, Hitler og Mussolini, der synges i sekternes rytmiske takt, talen blir inderligere, kretsen tettere: Guds rike ... Guds ord ... Frelse ... Dom ... Jesus alene ... Evig liv ... Hender løftes med åpne bibler som to hvite vinger, gullsnittet lyser i lykteskjæret — aldri har jeg på et sted sett så mange bibler uten bruksanvisning.

Den store mengde trekker tilbake til byen, og flokk etter flokk drar talere og tilhengere bort til alle Londons kapeller og møtelokaler, mens enslige fanatikere følges hjem til fattige stuer i east-end av søkere som i nattens timer vil høre mere av det forunderlige budskap.

Peter Schindler.

Hechjemme —

Arendal. Sognepresten pastor Bergwitz holdt 23. januar i forsamlingslokalet et meget interessant foredrag over det meget aktuelle emne «Kors og kanoner», hvori han inngående behandlet det alvorlige spørsmål som så mange mennesker i vår land nu stiller sig selv: «Kan en kristen med våben i hånd gå ut i krig for å drepe sin neste, selv om det skjer i nødverge?» Sognepresten fremstillet klart Kirkens syn på saken navnlig ved å henvise til kirkefedrene. Han påpekte også særlig den forskjell det er på Guds bud til det enkelte menneske: «Du skal ikke slå ihjel» og en stats rett til med våbenmakt og verge sig mot overgrep og vold. Å forsvare sig er en rett der er gitt vår natur. Den samme rett gjelder for en fri stat som skal verne om sine innbyggere. Det er ikke bare en rett men en plikt, og en stat kan og må kreve at den enkelte også oppfyller denne plikt. Her gjelder klart: «Gi Gud hvad Guds er og keiseren hvad keiserens er.» Foredraget som hadde samlet mange tilhørere, særlig blandt ikke-katolikker blev fulgt med stor opmerksomhet og interesse. Det blev etterpå et kort ordskifte — derefter sang forsamlingen fedrelandssalmen. Det blev også foretatt en innsamling til nødlidende i Finland og Polen. Byens aviser bragte helt referat av foredraget som de betegnet som overmåte interessant — tankevekkende osv.

E. K. N.

Drammen. For en andektig lyttende tilhørerskare holdt frøken Sigrd Ode søndag aften 4. februar i vårt forsamlingslokale et foredrag om «Reiseminner fra det Hellige Land». Foredraget blev rikelig illustrert av en mengde vakre lysbilleder som i noen hver av oss vakte lengselen efter å foreta en pilegrimsreise til Palestina i fredeligere tider enn dem vi nu lever i. — Efter foredraget samlet interessen og gavmildheten sig omkring en amerikansk utlodning som lokket med en del pene gevinster.

X.

Fastemandat

for tiden fra askeonsdag 1940 til samme dag 1941. Etter de særlige fullmakter for Oslo Apostolisk Vikariat som den hellige Fader har overdradd mig, fastsettes følgende:

- I. Den påbudte faste skal holdes alle dager i de *firti dagers faste* — undtatt er søndagene —. Dessuten skal den holdes på *Kvartemberdagene* og *vigiliedagene før pinse, før Marias optagelse, før Allehelgensfest og før jul*. Forpliktet til å faste på disse dager er alle fra de har fylt 21 til de har fylt 59 år. Fastebudet tillater et par stykker brød om morgenen, et fullstendig måltid til middag og et mindre måltid om kvelden. De to siste måltider kan byttes om.
- II. *Abstinensbudet* forplikter alle som har fylt 7 år, til å avholde seg helt fra *kjøttmat*. Dette bud gjelder for *alle fredager* i året, *askeonsdag, påskelørdag, alle kvatemberdager* og de *vigiliedager* som er nevnt ovenfor. Ellers er kjøttmat tillatt, men på de befalte fastedager må de som er forpliktet til å faste, bare spise kjøtt *en gang* om dagen, til hovedmåltidet. Det er tillatt på alle abstinensdager å nyte kjøtt supper og å bruke fleesk, fett eller blod *ved tillagning* av mat når kjøtt enten slett ikke eller i bare ringe mengde inneholdes i dem. Påskelørdag slutter både faste og abstinens kl. 12 middag. Alle dispenserer fra abstinensbudet bededag, fredag 1. november. I vårt Vikariat blir også alle dispensert både fra faste og abstinens julaften fra kl. 12 middag av.
- III. Tillatelse til å spise kjøtt på abstinensdagene med undtaing av *Langfredag* gis: 1) til alle som pleier å få sin mat på spisesteder utenfor hjemmet eller hos ikke-katolikker; 2) til dem som er innbudte gjester hos ikke-katolikker; 3) til medlemmer og tjenere av en husstand hvor far eller mor ikke er katolikker; 4) til syke og rekonvalesenter.
- IV. Alle sogneprester har myndighet til å dispensere *enkelte troende* fra faste- og abstinensbudet av viktige grunner, når ikke bare sanseligheten forlanger det. Alle andre skriftefedre som er godkjendt av oss, meddeles herved samme myndighet. De troende kan henvende seg til sin sogneprest eller sin skriftefar for å få nærmere opplysninger om fastebudet, f. eks. om ombytning av frokost og aftensmåltid.
- V. Fordi faste- og abstinensbudet er blitt meget mindre strengt enn det oprinnelig var, skal *alle troende som er istand til det*, i fastetiden legge en almisse, avpasset etter deres økonomiske forhold, i de bøsse som i dette øiemed skal settes op i alle kirker og offentlige kapeller med påskrift: «Fastealmsisser». Disse fastealmsisser som skal nyttes til beste for våre kirkelige institusjoner, skal sendes til det *Apostoliske Vikariat*. Den som ikke er i stand til å gi en slik almisse, skal be den smertefulle rosenkrans på søndagene i fastetiden for Kirkens anliggender.
- VI. I de såkalte *lukkede tider*, d. e. fra og med *askeonsdag* til og med *påskefesten* og fra og med *første adventssøndag* til og med *julefesten*, må det ikke holdes høitidelige brylluper. I selve *faste- og adventstiden* skal de troende overhode avholde seg fra *dans og andre støyende offentlige forlystelser*.
- VII. Tiden til å opfylle Kirkens bud om *påskerkommunionen* fastsettes til tiden fra *Palme-søndag* til og med *Treenighetsfest*.

Dette fastemandat skal leses opp i alle kirker og offentlige kapeller søndag Quinquagesima.

Gitt i Oslo, 25. januar 1940.

† *Jacob Mangers.*

Apostolisk Vikar. Biskop av Selja.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.